

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר אמונים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויקרא תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 476

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

משנכנס ניסן מרבים באמונה

חדש ניסן הוא ראש וראשון למנין חדשי השנה, כפתוב (שמות יב ב): "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה". הרמב"ן (שם) מסביר כי סוד חשיבותו של חדש ניסן נעוץ בנסי ציאת מצרים שארעו בו.

במהלך הנסים הגדולים שארעו ביציאת מצרים, נגלתה לעין כל מלכות ה' בעולמו, והפל חזו בהשגחה הפרטית העליונה המפעילה את כל מערכות הטבע. בספרים הקדושים מובא שחדש ניסן הוא חדש של התחדשות. בחדש זה התחדשה האמונה בלבבות אבותינו ואף לדורות נתן בו הפח לכל יהודי, לחזק ולחדש את אמונתו בה'.

בעניית אמן אנו משירשים אמונה בלבנו, וכפי שפבר גלה בעל 'מגלה עמקות' (פר' ואתחנן) פי "עקר האמונה תלויה בעניית אמן". ואם בכל השנה פה, על אחת כמה וכמה בחדש מסגל זה. ענין זה אף נרמז בפתוב (שמות ב יב): "ראשון הוא לכם" - סופי תבות אמן.

עניית אמן בונה את משפן האמונה בלב האדם, ואם רצוננו להנות מפרותיה, שומה עלינו לענותה כהלכתה; לא כמציאות אנשים מלמדה במלמול וכלאחר יד, אלא בהתחדשות ובהתלהבות יומימית.

נתן להמתיק ולומר עוד, פי במלים "ראשון הוא לכם" רומזת התורה פי האמן צריכה להיות בראש מענינו - ראשונה לכל. שהלא האמן היא יסוד האמונה, והאמונה היא יסוד כל התורה כלה, וכדברי הרמב"ן (שמות יג ח): "שאינו לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שפלים נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם".

ומענין לראות פי יסוד זה אף נרמז במלה אמן שהיא ראשי תבות: 'אין מקרה (אלא) נס'.

הבה נתחדש בעניית אמן, נשים את חשיבותה בראש מענינו, מדי בקר נגש בהתחדשות ובהתלהבות לומר "ברכות השחר בחברותא", נזכה את הזגלת בעניית אמן על ברכותינו ונזכה אנו בעניית אמן על ברכותיו ושיקמו בנו דברי הפסוק: "החדש אשר ישועות בו מקיפות". אמן!

בקריאת 'ראשון הוא לכם'

שבת שלום

278 213 מחולקת י"ן

לפתח את התפלה ב'קריאה של חבה'

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" (א א)

רש"י מפרש שהמלה "ויקרא" מסמלת 'קריאה של חבה', ללמדך שבכל עת שהיה הקדוש ברוך הוא מבקש לדבר עם משה היה מקדים וקורא לו בקריאה של חבה. ויש להבין: אם כך נהג הקדוש ברוך הוא לפני כל דבור שדבר אל משה, מדוע נתפרש הדבר דוקא כאן, בפרשת הקרבנות?

פרש רבי שלמה קלווגר: הסבה שפרשה התורה את הנהגת הקדוש ברוך הוא להקדים ולקרא למשה בקריאה של חבה, היא כדי ללמדנו שאף אנו נדבק בדרכיו, ובכל שעה שנעמד לבקש ולהתפלל לפני ה' נקדים תחלה ונפתח בדברי שבח, וכדברי חכמים (ברכות לב א): "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחרי כן תפלה". לפיכך בחרה התורה ללמדנו זאת דוקא בתחלת פרשיות הקרבנות, שהרי התפלה נתקנה כנגדם (חכמת התורה).

השחיטה בצפון

מזכירה את זכות העקדה

"ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב" (א יא)

ה'שלחן ערוך' (או"ח א ח) כתב לומר פסוק זה בכל יום בתוך סדר פרשת הקרבנות, וכתב המושגה ברורה' (שם יח) שפיוס אומרים פסוק זה אחר אמירת פרשת התמיד. מקור הדברים הוא ב'תנא דבי אליהו' (רבה ז) שם מבאר פי באמירת פסוק זה "זוכר הקדוש ברוך הוא עקדת יצחק בן אברהם".

מהר"ל דיסקין מבאר פי בפסוק זה, המצוה על שחיטת הקרבנות בצפון, טמונה תזכרת מיוחדת לעקדת יצחק, שכן אז הייתה הפעם הראשונה שקרבן נשחט בצפון המזבח. שכן עד לעקדה היו שוחטים את הקרבן על גבי המזבח, וכפי שמיצנו בעקדת יצחק (בראשית כב ט-י), שתחלה נאמר: "ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח", ורק לאחר מכן: "ויקח את המאכלת לשחט את בנו". אולם לאחר העקדה, כאשר הקריב אברהם איל לעולה תחת בנו, לא יכול היה לשחט את הקרבן על המזבח, שכן עדין לא הוריד ממנו את יצחק. לפי שחשט שמו יארע פסול באיל ואלץ לשחט את יצחק (וראה מלבי"ם בראשית

כב ז), לפיכך נאלץ לשחט את האיל בצד המזבח, ובפעל היה זה בצד צפון. כדי להזכיר את זכות עקדת יצחק, שתחתיו הקרב איל בצפון המזבח, כתבה התורה את הצווי: "ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה'" דוקא בפרשה זו העוסקת בעולה הבאה מן הצפון - שאף האיל נמנה על משפחה זו - ולא בפרשה הקודמת העוסקת בעולה הבאה מהבקר, אף שגם היא נשחטת בצפון (מהר"ל דיסקין על התורה).

רמז לכך שאמירת פסוק זה מזכירה זכות אבות, הביא המקביל רבי משה גלנטי מפי שהגימטריה של המלים: "ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה'", היא בדיוק כגימטריה של המלים: "זהו זכות עקדת יצחק בן אברהם" (פרפראות לחכמה אות נה).

רבי חיים שאול קויפמאן ראש ישיבת 'תפארת יעקב' גייסטעד היה אומר שהעבדה שאמירת פסוק זה מזכירה זכות אבות, יכולה ללמדנו עד כמה עצומה יכולה להיות התועלת מאמירה אחת, קטנה ככל שתהיה. והיה ממליץ על כך את פרושו של המגיד מקוה'ניץ לדברי המשנה (אבות א טו): "אמר מעט ועשה הרבה", כלומר יש אמירה מועטת הפועלת הרבה (משחת שמן נח).

אף על השגות צריך להתודות

"דבר אל בני ישראל לאמר נפש פי תחטא בשגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה" (ד ב)

אחר שכתבה התורה: "נפש פי תחטא בשגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה", לאיזה צדף הוסיפה "ועשה מאחת מהנה"?

האלשיך הקדוש מבאר פי בכך בקשה התורה להבהיר שהחטא בשגה נגרם לחוטא כתוצאה מפי שחטא במזיד. שאלמלא היז בעברו, היו שומרים עליו משמים לבל יחטא. וכך מתפרש הפסוק: "נפש פי תחטא בשגה", אין זאת אלא משום שבעבר נכשל "ועשה מאחת מהנה" במזיד.

בכך פרש בספר 'אש תמיד' את גסח הודוי ביום הכפורים: "על חטא שחטאנו בזדון ובשגגה". מדוע כללו יחד זדון ושגגה, הלא הבדל גדול יש ביניהם? אלא שלפי האמור שהחטא בשגגה הוא תוצאה של חטא במזיד, מובן פי אכן יש מקום להזכירם יחד.

לענות בהם בני אדם

עצמי שלא לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אחרי אמן.

כעת כשהבין מה חפשותי מסביב לבית, בקש ממני השוטר תעודת זהות, ואחר שברר את פרטי הגיע מיד למסקנה הברורה כי משהו השתבש... לא הייתי נראה כפושע גדול, וגם לא כפושע קטן...

"נראה לי שתפסת את האדם הלא נכון במקום הלא נכון", אמר השוטר לאיש, "אתה צריך להתנצל בפניו...". האיש לא נסה להתוכח, הוא הרפין את ראשו בבושה, תוך שהוא מביע את צערו.

השוטר הפיג את המתח כשאמר לי: "קדימה, יש לך עכשיו שלושה שיענו אחריך אמן, זה הזמן לברך!".

מיד התחלתי לברך בכונה, ובקשי עצרתי את הדמעות. השוטרים ענו אחרי אמן, ואחר עזבו את המקום.

נותרתי לבדי עם בעל הבית. הוא חש באי נעימות והביע שוב את התנצלותו. כמובן שסלחתי. הבנתי שהוא טעה. אלא שהאיש עדין לא נרגע ובקש ממני להכנס אותו הביתה.

ונכנסתי. הבית היה ענק, מפאר ושומם... התישבנו, והאיש ספר לי מעט מקורות חייו. מסתבר שהוא אדם אמיד מאד, ברשותו כסף רב ונכסים, אולם אף לא טפת אהת של נחת... הוא התענג על אודות משפחתי והפתה כשספרתי לו על המשפחה הברוכה שאני זוכה לגדל. עשרה ילדים, בלי עין הרע.

האיש היה המום לחלוטין. דמעות עמדו בעיניו. לפתע הוא קם ממקומו, שלף מאי שם פנקס המחאות, רשם מה שרשם והושיט לי את ההמחאה. התבוננתי בהמחאה והפיתי בהלם כשנוכחתי בסכום שגורשם עליו; חמשים אלף ש"ח. לא פחות ולא יותר.

התבישתי לקחת, אף האיש אמר לי בחביבות: "זה בסדר גמור, נשאר לי עוד הרבה גם אחרי זה... קח את הפנס, קנה לילדים שלך את הדרוש לחג, תגיד להם שמישהו שלח להם את הפנס באהבה רבה... אין לך משג כמה שאני מעריך את הזכות שזכית בה, הלוואי שגם אני הייתי זוכה..."

כעת לא יכלתי לעצר בעד הדמעות. הדמעות היו דמעות של שמחה וגם של כאב, על יהודי שיש לו הרבה כל כך, אולם בעצם אין לו כלום...

נפרדנו בלחיצת יד חמימה ובלב עולה על גדותיו.

ואם מישהו צריך עדין שישכנעו אותו עד כמה גדולה הטובה הצומחת בעולם הזה למי שמקפיד על עגית אמן, תשלחו אותו אלי...

נושא האמן חדר אלי עמוק לנשמה, עד כדי כך שכיום אינני מסוגל לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אחרי אמן.

עתה, כאשר עמדתי לברך את ברכת האילנות, נזכרתי בהנהגתי זו והתחלתי לחפש בסביבה מישהו שיענה אחרי. הסתובבתי סביב החצר תוך שאני מתפלל בלבי לפני הבורא שיימצא לפני יהודי כשר שיכול לענות אחרי אמן, ולפתע חשתי בחבטה עזה על גבי.

איש גבוה ושרירי הגיח מאחורי ולפת את ידי בעצמה תוך שהוא צועק: "אהה... הנה תפסתי אותך סוף סוף. כל כלב בא יומו! מה חשבת? שתצליח להתחמק ממני?!". תוך כדי דבור הוא משך אותי אל תוך החצר, הושיב אותי על הרצפה, ולמרבה הבושה אף קשר את ידי מאחורי באזיקון פלסטיק, שחלילה לא אברח...

הייתי המום, ומרב בהלה התחלתי לבכות: "מה אתה רוצה ממני?" שאלתי את האיש, "מה עשיתי לך?"

"את כל מה שיש לך להגיד תאמר לשוטרים" אמר לי האיש. "וכי מה בדיוק גרם לך להסתובב במשך רבע שעה מסביב לחצר שלי אם לא כדי לגנוב?!". נסיתי להסביר לו שבסך הכל באתי לכאן כדי לברך ברכת האילנות וחפשותי מישהו שיענה אחרי אמן, אף האיש שכפי הנראה היה נעדר משגים בסיסיים ביהדות לא קנה את הספור שלי. הוא לא הכיר ברכה שכזו, ואת האמן הכיר רק מהקדיש שהיה אומר פעם בשנה בבית הכנסת.

חמש דקות לאחר מכן נעצרה לידינו נידת בחריקת בלמים. שני שוטרים יצאו ממנה, ובקשו להבין את הספור.

האיש הציג בפניהם את גרסתו, ורק אז הבנתי. מסתבר שבחדש האחרון פרצו לביתו פעמים, ולפי העדויות נראה היה כי מדובר במישהו שעטה על עצמו חזות דתית. עכשיו כשראה במצלמות אדם דתי אשר במשך רבע שעה מסתובב סביב ביתו, הסיק מיד את המסקנה המתבקשת: הגנב בא לנסות את מזלו בפעם השלישית.

הייתי אובד עצות, התפללתי בלבי לה שיעזר לי, ואז הבחנתי כי אחד מהשוטרים חובש כפה. התעוררתי מכף והחלטתי לנסות ולהסביר לו את פשר התנהגותי. שמחתי כשהאיש גלה בקיאות בענין. הוא הכיר את ברכת האילנות ואף שמע על מעלתה של מצות עגית אמן. הוא הבין גם כשהסברתי לו את ההדור שקבלתי על

הספור הנפלא שלפניכם נשלח אלינו מבעל המעשה, אברך יקר מבית שמש, צדיק שומר אמונים אשר זכה לראות בהשגחה פרטית בזכות הקפדתו על עגית אמן.

וכך ספר האברך במכתבו:

ביום ד' לחודש ניסן נסעתי ברכבי בדרכי לביתי שבבית שמש. התבוננתי תוך כדי נסיעה בנוף המלבלב שסביבי ולפתע

איש גבוה ושרירי הגיח

מאחורי ולפת את ידי בעצמה תוך שהוא צועק: "אהה..."

הנה תפסתי אותך סוף סוף. כל כלב בא יומו! מה חשבת?

שתצליח להתחמק ממני?!". תוך כדי דבור הוא משך אותי

אל תוך החצר, הושיב אותי על הרצפה, ולמרבה הבושה אף

קשר את ידי מאחורי באזיקון פלסטיק, שחלילה לא אברח...

ברכת האילנות

נזכרתי: עדין לא ברכת 'ברכת האילנות'. בהקפדתי להיות מזריזין מקדימין, פנית מהכביש למושב הראשון שנקלע בדרכי, ולאחר סיבוב קצר בין בתי, מצאתי את מבקשי. לפני נצב בית פרטי מפאר מקף בחצר רחבה שבה צומחים כמה עצי פרי. עצרתי את הרכב, ירדתי והתקררתי לחצר.

זהו המקום לשתף אתכם כי בשנים האחרונות, אני זוכה, בזכותכם, להקפיד על אמירת ברכות השחר בחברותא מדי בקר. בשנה האחרונה אף התחלתי באפן בלתי רשמי לשמש כגבאי אמן בבית הכנסת שבו אני מתפלל, ורבים מהמתפללים שזהו את החביבות שאני רוחש לענן, באים לומר בפני את ברכות השחר.

דין אמן ותומה

עניית אמן אחר ברכת 'בורא נפשות'

עונים אחר ברכת 'ברוך חי העולמים' החותמת את ברכת 'בורא נפשות', ואין בכך משום 'אמן ותומה', על אף שחתימה זו נאמרת מספק והברכה המקורית מסתיימת במלים "להחיות בה נפש כל חי". אמנם יש מי שכתב שראוי להחמיר שהמברך יודרו באמירת חתימת הברכה, והשומעים יענו אמן מיד בסיומה.

מקורות ובאורים:

ברכת 'בורא נפשות' הובאה בגמרא (ברכות לו א) בלא החתימה שאנו מוסיפים פיוס, "ברוך חי העולמים", שמקורה בדברי הירושלמי (ברכות ו א). והנה, אף שלגסח הירושלמי ברכה זו נחתמת בשם ומלכות: "ברוך אתה ה' חי העולמים", למעשה הכריעו הפוסקים שמספק יש לחתם בלא שם ומלכות (שו"ע או"ח רז א וט"ז שם א, ע"פ רבנו יונה ברכות לב א מדה"ר). יש שהוכיח מדברי התוספות (ברכות לו א ד"ה בורא) שהכרעה זו אינה מחמת ספק כדברי רבנו יונה, אלא שכן דעת הבבלי, שיש לסיים ברכה זו בלא שם ומלכות (שו"ת 'אגרות משה' או"ח סי' יח אות כח, בשם בנו רבי דוד). ה'אגרות משה' (שם) טען, שלשיטת רבנו יונה בדעת הבבלי, שהחתימה 'ברוך חי העולמים' נאמרת מספק ואינה מעקר הברכה, מן הדין היה לענות אמן אחר המלים "נפש כל חי", לפי שכאשר עונים אמן אחר המלים "ברוך חי העולמים", כבר עבר שעור 'כדי דבור' [שלוש תבות] מסיים הברכה ["נפש כל חי"] ונכשלים ב'אמן ותומה' [וראה 'כאיל תערג' - הלכה עמ' רעח שפך אף טען רבי שמחה זליג ריגר מו"ץ דבריסק]. ואולם לדעת התוספות שאף לבבלי חתימת "ברוך חי העולמים" היא מעקר הברכה, אכן יש לענות אמן בסיום חתימת הברכה. [בשו"ת 'רבבות אפרים' מוצא (ה"ז סי' כו) שה'אגרות משה' אכן נהג להקדים ולענות אמן אחר "נפש כל חי"]. ואולם בשו"ת 'התעוררות תשובה' (סי' צא) כתב שאף לסוברים שהחתימה 'ברוך חי העולמים' נוספה מספק, יש

לענות אמן אחר החתימה, "לפי דשבח בעלמא הוסיפו על הברכה וזה מתר בדיעבד". עוד בארו שפיון שהכל נהגו לחתם כן, נעשתה חתימת הברכה כחלק מגוף הברכה (הגהות 'זכרון מנחם' על 'לקוטי מהרי"ח' סדר ברכת הנהנין אות א). וכן פסק הגר"ש"ז אויערבך שיש לענות אמן אחר "ברוך חי העולמים", "שפיון שמספק נהגו לסיים כן אין זה הפסק" (הליכות שלמה' תפלה פרק כג הערה 123), וכן נהג הגר"ח קניבסקי (מאיר ע"ח ט עמ' 388).

ב'אגרות משה' (שם) מסיק, ש"אם המברך אמר בלי הפסק והעונה יקפיד לענות אמן מיד בסיום ברכתו, אף לדעת רבנו יונה יחשב שענה בתוך כדי דבור, ולמעשה סיים שיש להזהר בזה. כונתו בפשוטות שהמברך לא ישהה בין המלים "נפש כל חי" לחתימה "ברוך חי העולמים", שאלו שהה אפלו מעט, ואחר כך אמר את שלוש המלים "ברוך חי העולמים", נמצא שלדעת רבנו יונה הפסיק יותר מ'כדי דבור' [שלוש מלים] בין סיום הברכה לאמן. אמנם יש להבין, שמאחר שהוא עצמו נקט (שם) ששעור 'תוך כדי דבור' הוא זמן אמירת שלוש מלים, הלא בכל מקרה באמירת המלים "ברוך חי העולמים" עבר זמן זה, ומה הועילו חכמים בתקנתם? ויש לבאר שפונתו, שלא יפסיק וישהה המברך אף בתוך אמירת 'ברוך חי העולמים', שהיות שחתימת הברכה נאמרת מספק, עליו למהר באמירתה, שרק כך תהיה עניית אמן על ברכתו 'תוך כדי דבור' מעת אמירת 'נפש כל חי', שכן שעור 'תוך כדי דבור' נמדד לפי דבור ממצע (ראה 'דברי יחזקאל' סימן כז אות כ). וראה בשו"ת 'רבבות אפרים' (שם) שהביא כעין זה בשם בעל ה'אגרות משה'.

אולם יש להעיר, שלפי מה שהוכיח ב'דברי יחזקאל' (שם טו) שלדעת רבנו יונה שעור 'תוך כדי דבור' הוא כדי אמירת ארבע תבות, יש לומר שמאחר שכל ההקפדה שלא יעבר שעור 'תוך כדי דבור' מעת אמירת "נפש כל חי" היא רק כדי לצאת ידי דעת רבנו יונה, נמצא שאם אכן יקפיד המברך שלא לשהות לפני חתימת הברכה והעונה יקפיד לענות אמן מיד בסיום ברכתו, תהיה עניית האמן ב'כדי דבור' של ארבע תבות, וכך לא יכשל ב'אמן ותומה'.

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

כ"ק אדמו"ר מביאלא שליט"א

וכן היה מנהג אבי אדוני זקני מביאלא [בעל ה'דברי בינה'] ז"ע שהיה נוהג בכל יום לענות אמן על הברכות - כמגין אמן. ואף שהיה עסוק עד מאד,

עם כל זאת היה נוהג שהיו נכנסים לחדרו ילדים בכל יום קדם לכתו להתפלל, והיו אומרים לפניו ברכות השחר, וענה אחריהם אמן, ואף היה נותן להם כמה קופיקות [מטבעות קטנים], שכר טרחתם שבאו לביתו לומר את הברכות. הוא לא חפש אחר אנשים צדיקים וזקנים, אלא ענה אמן אחר ברכותיהם של תינוקות של בית רבן, לפי שבזכות תינוקות של בית רבן העולם עומד, ועל כן גדול מאד גם כן ענין עניית אמן אחריהם. ובהנהגתו זו היה בודאי ממתיק את הדינים.

דרכו של כ"ק אבי אדוני מורי ורבי [בעל ה'חלקת יהושע'] ז"ע היתה לדרש שבכל דבר מצוה והנהגה טובה, ינהגו הלכה למעשה. ומה שעשה ותקן תקנות, הכל הוא לטובת דורו, וכמו שכתוב בספר הקדוש 'נעם אלימלך' (פרשת נח) שבכל דור יש מצוה וענין מיוחד שיש להחזיק בו ביותר, וזה לשון קדשו: "הנה בכל דור ודור יש שרש לתקן מצוה מיוחדת יותר משאר מצוות. למשל בדור הזה יש שרש לתקן מצות ציצית יותר משאר מצוות. וכדומה בכל דור יש שרש להחזיק במצוה מיוחדת יותר משאר מצוות".

ומן הענינים אשר הזהיר עליהם כ"ק אבי אדוני מורי ורבי ז"ע היה לומר ברכות השחר בפני מי שיענה לו אמן, וזה לשון קדשו: "ולומר ברכת השחר בפני איזה אנשים שיענו אמן, כידוע מקדושי עליון שברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא".

אוצרות אמונים

מעלת עניית אמן

ברכה מיראה ואמן מאהבה

יש שבארו את הסבה ש"גדול העונה יותר מן המברך" (ברכות נג ב) כף: המברך עושה את מעשהו מתוך יראה, שכן הברכות נתקנו כפי לזכר את הבורא תמיד וליראה ממנו" (רמב"ם ברכות א ד), ואף בפסוק שעליו הסמיכו חכמים (מנחות מג ב) את מצות אמירת מאה ברכות ביום, נזכר ענין יראה, פכתוב (דברים י יב): "ועתה ישראל מה [מאה] ה' אלוקיך שאל מעמך פי אם ליראה...". לעמית זאת חובת עניית אמן אחר הברכות, 'סודה באהבת ה' וברצון לשבח, שהרי את חובת עניית אמן דרשו חכמים (ראה רש"י ברכות כא א ד"ה פי שם) מן הפתוב (דברים לב ג): "הבו גדל לאלקיננו". ולפי שאמרו חכמים (סוטה לא א): "גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה", נמצא שגדול העונה אמן יותר מן המברך (פטר מלוכה עמ"ק בשם ספר מנחת אהרן ח ב).

סוד פתיחת שערי גן עדן

אמרו חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", את סוד כחה של מצות עניית אמן לפתיחת שערי גן עדן באר הפוגד מוילקומיר כף:

אמרו חכמים (קה"ר ז לא) שביני גן עדן לגיהנם מפריד כתל. ולפי שעל גן עדן חופפת מדת הרחמים, ואלו על הגיהנם מתוחה מדת הדין, הרי שעל הכתל המפריד ביניהם חופפות בשתוף מדת הרחמים ומדת הדין גם יחד. משום כף רק בכחה של עניית אמן, שהיא כוללת בגימטריה גם את שם הוי"ה המסמל את מדת הרחמים וגם את שם אדנות המסמל את מדת הדין (בעל השו"ת דברים כו), לפתח את 'שערי גן עדן' הקבועים בכתל זה. לפיכך גם אדם שאכזייתו רבות וקנה לעצמו חלק ונחלה בגן עדן, לא יפתחו בפניו שערי גן עדן ולא יוכל להכנס לחלקו ולנחלתו אם לא יקפיד על עניית אמן (עיני יצחק שבת קט ב).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

למעלת כבוד נשיא בני אמונים

הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א,

ישר כח על פעילותכם הקדושה להחדיר בלב כל ישראל את חשיבותה ושגב גדלותה של עניית אמן. הגליונות הנכבדים והפעילות השונות, חברי יחדו ועשו חריש ותלם בלבבות ישראל להחשיב את עניית אמן עד לאחת, ותחזקנה ידכם על כף.

אף על של עתה באתי, בדבר הפעילות האחרונה 'חיים של ברכה' שמתקיימת באלו הימים לע"נ אמכם מרת דבורה בת ר' דב ע"ה. ברכת ה' עליכם על הברכה שהבאתם בכל בתי ישראל.

על כרטיס מבצע 'חיים של ברכה' הבאתם את דרשת ה'תנא דבי אליהו' (רבה יא) על הפסוק שנאמר ב'שירת דבורה' (שופטים ה ב): "בפרע פרועות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", ואלו דבריו: "מה נתנבאה דבורה לישראל? אלא כף אמרה להם: בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאמות העולם? בבני אדם שהם משפיימים... לבית הפנסת ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן".

וראיתי להאיר, כי בדברים אלו מדגשים שני היסודות שאתם עמלים להחדיר בכל שכבות הצבור זה עין ועדנים: א. שעניית אמן היא חלק מהברכה, כפי שמורה לשון ה'תנא דבי אליהו: "ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן". ב. שיש חשיבות מיוחדת באמירת ברכות השחר בחברותא, ובהדגשת ה'תנא דבי אליהו: "משפיימים לבית הפנסת... ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן", והרי ברכות השחר הן הן הברכות הנאמרות בהשכמה.

הפכתב וחותרם לכבוד עניית אמן והמאדירים שמה

י.ש.כ

מודיעין עלית

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

בעל השומר אמונים

בעל השומר אמונים'

ו' בניסן תש"ז

האדמו"ר רבי אהרן ראטה נולד בשנת תרנ"ד לאביו רבי שמואל יעקב בעיר אונגוואר שבאוקראינה. בצעירותו למד בישיבות מונקאטש ווייצן והסתופף בצל צדיקי דורו.

לאחר שרבו המבוק האדמו"ר רבי צבי

אלימלך מבלוזוב עודדו ליסד חצר חסידית, הקים בשנת תרפ"א חברה בשם 'יראי ה' בעיר סאטמר שברומניה. בעקבות הדגש ששם על עניית אמן בקול רם, שנה את שם החברה לחברת שומר אמונים, שהתפתחה לימים לחסידות 'שומרי אמונים'. בנושא זה הרבה לעסק בספרו 'שומר אמונים'.

בשנת תרצ"ט עלה לארץ ישראל והתישב בירושלים, ובה הקים את בית מדרשו 'שומרי אמונים'. ברב ימיו היה ידוע חלי ומכאוב, ולמרות זאת עבד את קונו במסירות נפש ואף הרבה להסתגף.

נפטר בו בניסן תש"ז, בעצומה של טחינת קמח ידנית ברחים לצרף אפית מצות. בן חמשים ושנים היה בפטירתו, וגופו הקדוש נטמן במרומי הר הזיתים.

ברכות השחר בבית הפנסת

כף כותב בעל השומר אמונים' בנוגע לאמירת ברכות השחר איש לרעהו בבית הפנסת:

"מה טוב ומה נעים לאלו המברכים בכל יום ברכות השחר בבית הפנסת, ומקפידים שיענו על ברכותיהם אמן, שלא כמתחכמים לברך בביתם ברכות השחר" (שומר אמונים' מאמר פתחו שערים פרק ב).

שערי גן עדן בעולם הזה

את הבטחת חכמים (שבת קט ב): "העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", מפרש בעל השומר אמונים' (שם) כף: לא נאמר 'פתחו' - בלשון עתיד, אלא 'פותחים' לפי ש'העונה אמן בכל כחו' זוכה עוד בהיותו בעולם הזה שיפתחו בפניו שערי גן עדן וישרה עליו אור רוחני עליון שמקורו בגן עדן, וכך ירגיש במחו ערכות ומתיקות מיוחדת בעבודת ה'. לכה רומז הפתוב (שיר השירים א ד): "משכני אחרך נרוצה", שראשי תבותיו הם אמן, שעל ידי עניית אמן מרגישים מתיקות נפלאה במקרבת ה', וממילא "אחרך נרוצה".